

Televizyonun çocuk üzerindeki etkileri

emine.biyik@aksam.com.tr

EMİNE BİYİK

DIŞ DÜNYAYLA İLETİŞİM KURMALI

Günümüzde televizyon tüketiminin zararları tartışılırken odak noktası çoğunlukla bir çocuğun hangi yaşta, ne kadar süreyle televizyonda ne izlemesi gerektiği yönünde oluyor. Oysaki bu soruyu sorarken, doğumdan sonra insan beyninin gelişimiyle ilgili tespit edilen güncel bilimsel sonuçlara bakmak gerekir. Genetik yapının, beynimizin gelişimini direkt olarak belirlediği tezi, bilim dünyasındaki geçerliliğini artık kaybetti. Biliyoruz ki, doğumdan sonra bir bebeğin beynindeki hücreler arasındaki iletişimi sağlayan sinirsel bağlantılar ilk başlarda maksimum sayıdadır. Zaman içinde çocuk büyürken beynin kullanımına bağlı olarak aktive edilmeyen, yani kullanılmayan sinirsel bağlantılar beyinde yok olur. Bu yüzden bir çocuğun gelişmekte olan beyni için yapabileceği en iyi şey, be-

Okulların açılmasına sayılı günler kala “televizyon” a dikkat! Yapılan araştırmalara göre televizyonun, çocukların sosyal yaşamını olumsuz yönde etkilediği ve zihinsel, ruhsal gelişimlerinde bozukluklara neden olduğunu söylüyor. Günümüz koşullarında çocukların gelişim dönemlerini televizyon karşısında geçirmelerinin yarattığı olumsuz etkileri DBE Davranış Bilimleri Enstitüsü’nden Dr. Klinik Psikolog Ayşe Bombacı anlattı...

denini kullanarak dış dünyasıyla iletişime geçmesidir. Yani etki ettiği ve ona tepki veren bir dünya içinde emekleyebilmeli, ilk adımlarını atabilmeli ve koşabilmelidir. Beynin olumlu yönde gelişimini destekleyen bu tarz bir ilişkiyi çocuklar televizyon izlerken kuramazlar. Televizyonun karşısında oturan bir çocuk, bedenini hissedemez; çünkü onu kullanmıyordu.

BIÇIMLENDİRME İSTEĞİ KÖRELİR

Çocuk televizyon karşındayken, insanlarla kurduğu ilişkide olduğu gibi etki edince tepki almayı bekler. Örneğin, televizyonda ilk defa çizgi film izleyen küçük bir çocuk, ekranda gördükleriyle iletişim kurmaya çalışır. Mesela, tavşana tilkinin nerede saklandığını söyler. Yani kurduğu

neden-sonuç ilişkilerinden hareketle olayları biçimlendirmeye ve etki etmeye çalışır. Bu, onun en temel ihtiyaçlarındandır. Etki edemediğini gördükçe kendini geri çeker ve pasif bir izleyiciye dönüşür. Çünkü dış dünyasını biçimlendirme isteği televizyon karşısında giderek körelir. Bu yüzden Avrupa’daki ve özellikle Almanya’daki birçok uzmanın savunduğu gibi çocuklar ilkokula başlayana kadar mümkünse televizyonun karşısına hiç oturmamalıdır. Çünkü bizim davranışlarımızı planlamamızdan, dürtülerimizi kontrol etmemizden ve hayal kırıklıklarını tolere edebilmemizden sorumlu olan insan beyninin en kompleks bölümü prefrontal korteksin gelişimi özellikle hayatımızın ilk 6 yılında biçimlenir.

OKUNANLAR ÇOCUĞUN ZİHNİNDE RESME DÖNÜŞÜR

Televizyon yerine, annesi ya da babasıyla birlikte resimli bir kitap okuyan çocuğun, zihinsel, duygusal ve sosyal alandaki gelişimi daha olumlu etkilenir. Okunanlar çocuğun zihninde resme dönüşür. Hikâyenin akış hızını çocuk kendi belirleyebilir. İsterse, ilgisini çeken resme daha çok zaman ayırabilir. Oysaki televizyon karşındaki bir çocuk daha hayal gücünü kullanmaya başlamadan ekranda bir sonraki resim yerini almıştır bile.